

de katholieke principes, die leerden dat 'een matige dronk-met-dank-aan-God...zedelijk-goed' was.⁵⁷ De Dominicaanse pater Alphons Rijken verkondigde echter een pragmatisch standpunt dat drankverkoop mocht, ja moest verboden worden als de voordelen opwogen tegen de nadelen. Omdat het Amerikaanse volk zo overweldigend voor de maatregel was, konden de voordelen niet uitblijven.⁵⁸ De katholieken werden gewaarschuwd tegen misleidende berichten van de drankhandel die hen bang maakten dat miswijn ook verboden werd.

De drankbestrijdingsorganisaties zochten toenadering tot Sobriëtas, maar het federatiebestuur wees dat van de hand. Met een beroep op de bovennatuurlijke wijding van de drankbestrijding als middel in de verbreiding van het geloof en gevoed door een bovennatuurlijke liefde werd de samenwerking beperkt: 'Zoo Roomsch nu als onze drankbestrijding is, zoo Roomsch moet ook onze propaganda zijn.'⁵⁹ Het was onvermijdelijk dat andere organisaties in een gemeenschappelijke campagne reclame zouden maken voor hun levensbeschouwing. Alleen in uitzonderlijke situaties konden bevoegde personen hiervan afwijken. Plaatselijke of landelijke gezamenlijke actie kon alleen op bestuursniveau plaats hebben en nooit door gemeenschappelijke ledenvergaderingen. Ook andere elementen in de roomse traditie belemmerden deelname aan de drankbestrijding: de vrije wil moest geoefend worden, dus de keus was belangrijk, de nadruk op de kerk verschoof een maatschappelijk probleem als drankmisbruik naar de achtergrond, de kloosterlingen kregen taken toebedeeld die protestanten zelf uitvoerden, bovendien bood het reguliere vasten een alternatief, wat de protestanten misten.⁶⁰

Echter, tegen Plaatselijke Keuze had het federatiebestuur van Sobriëtas geen principiële bezwaren. Integendeel, nadat Sobriëtas eerst afwachting was geweest omdat nog niet iedereen rijp was voor het idee, meende het bestuur in 1918 una-

niem dat de federatie niet meer neutraal kon blijven en verwachtte hij dat Plaatselijke Keuze spoedig ingevoerd zou worden.⁶¹ Het gelijknamige tijdschrift constateerde '... de pols van onzen tijd slaat verbazend snel.'⁶² Dit betekende niet alleen acceptatie van meer volksinvloed en vrouwenkiesrecht. Deze ommezwaai werd aan de oorlog toegeschreven evenals de aanvaarding van staatsinvloed. Pater Alfons Rijken verwachtte dat het drankaanbod nog jarenlang beperkt zou blijven om de voedselsituatie voor mens en dier te verbeteren en voerde een pleidooi voor de gematigde vorm van Plaatselijke Keuze die alleen de vergunningen en niet ook nog eens de verlopen (van min of meer besloten verenigingen) zou aantasten. Ondanks de waardering voor Plaatselijke Keuze en de Amerikaanse successen, bleef het een heikel punt bij de bisschoppen die weliswaar bestudering van het thema door de bonden aanbevalen, maar alleen actie toestonden die gericht was op het beperken van het aantal vergunningen, terwijl iedereen wist dat de campagne gericht was opheffing van vergunningen. Trouw aan de bisschoppelijke fingerwijzing hield het bestuur plaatselijke groepen tegen die mee wilden doen aan proefstemmingen of andere akties ten bate van de Plaatselijke Keuze, ook al waren de bestuursleden zelf zeer teleurgesteld over deze halfslachtige houding.⁶³

In de Tweede Kamer sprak mevrouw S.C.C. Bronsveld-Vitringa, lid van het federatiebestuur van Sobriëtas, zich uiteindelijk tegen het voorstel van Rutgers uit, terwijl het voorstel medeondertekend was door haar fractiegenoten H.G.M. Hermans, Ch.L. van de Bilt en G. Bulten. Ze had staatsrechtelijke bezwaren en vreesde dat het gezin onder het sluiten van verkooppunten zou gaan lijden. In 1921 stemden acht rooms-katholieken voor het wetsvoortel-Rutgers, en dertien tegen. Drie jaar later stemden er negen voor en zeventien tegen. Beide keren werd het voorstel aangenomen. In de Eerste Kamer was het overgrote deel van de rooms-